

Historie Groot Omroepkoor

Deel 4: herrijzend Nederland

- Ria Raven -

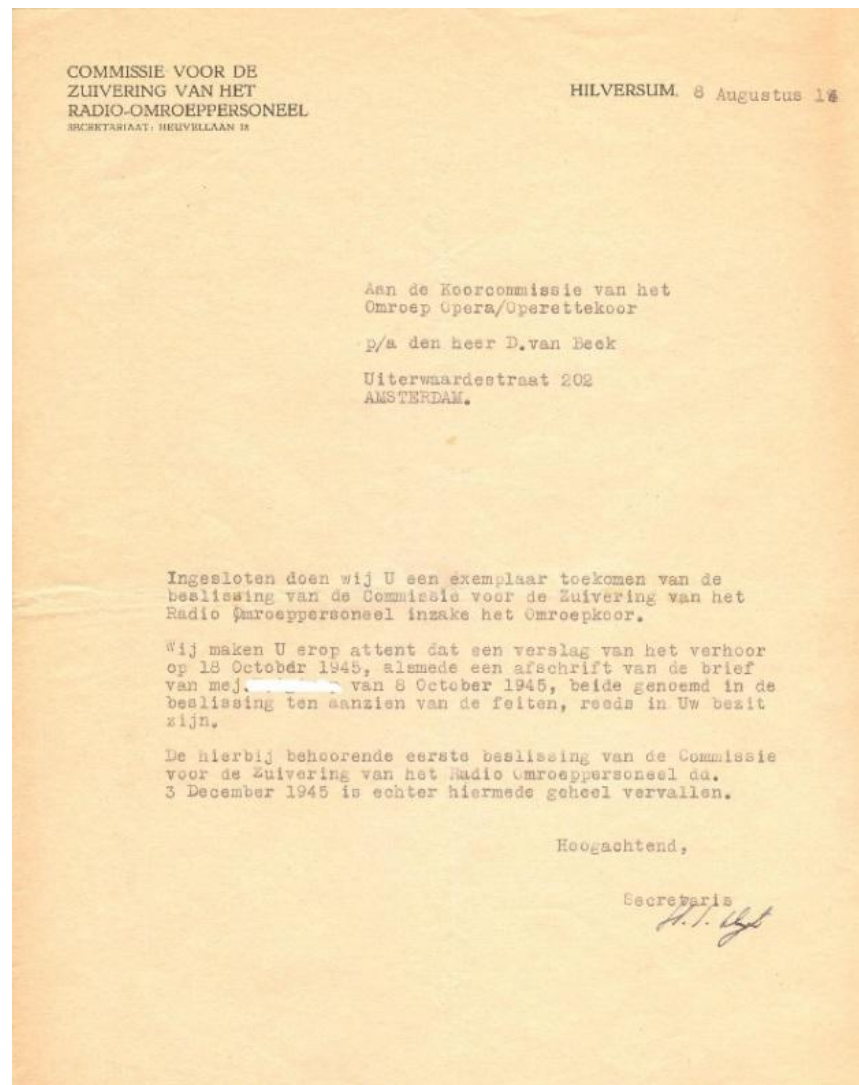
Op 20 januari 1946 kwamen de omroepen weer boven water en uiteindelijk kwam daar Radio Herrijzend Nederland uit tevoorschijn, spoedig gevolgd door Radio Nederland in Overgangstijd. Na de Tweede Wereldoorlog werd in Nederland niet alleen strafrechtelijk opgetreden tegen collaborateurs maar er werd ook "gezuiverd". De zuivering was reeds in Londen voorbereid en op 18 juli 1946 werd door de Staten-Generaal een Zuiveringswet aangenomen. Binnen beroepsgroepen werden onderzoekscommissies ingesteld om vast te stellen of men "met de vijand geheuld" had. Sancties die ter beschikking van de zuiveringscommissies stonden waren beroeps-, publicatie-, en tentoonstellingsverboden. Ook een aantal Nederlandse onderscheidingen werd door daartoe aangestelde commissies gezuiverd.

Tussen 1946 en 1950 werden 60.000 Nederlanders onderzocht, en daarna werden niet minder dan 20.000 sancties aan evenzovele Nederlanders opgelegd. Er was een beroepsmogelijkheid bij Commissies van Beroep geschapen. Het Groot Omroepkoor ontkwam ook niet aan de zuivering zoals uit bijgaand document blijkt.

De zuiveringscommissie besloot, na verhoor van de Koorcommissie en individuele leden dat het Operakoor en het Operettekoor gedurende 7 maanden niet bij "eenigen Omroep voor de mikrofoon mocht optreden."

Voor het verslag van de zuiveringscommissie, zie bijlage 4.1. Het geeft ook een aardig beeld van de werkzaamheden van het koor in die tijd.

Onderstaande foto komt uit deze tijd 1945/1946 en is zo te zien is in de NCRV gemaakt. Pianist is Willem Weijland, organist van de St. Joriskerk in Amersfoort, en tot zijn vroege dood in 1950 in dienst bij de NCRV. In de na-oorlogse jaren heeft hij enkele solisten en koren bij de NCRV begeleid.

Als u geïnteresseerd bent in wat meer informatie uit die tijd, zie de overige bijlagen:

Bijlage 4.2: Notitie betreffende zuivering der vocale ensembles.

Bijlage 4.3: Standaardverklaring t.b.v. zuivering waarin vocalisten konden aangeven aan welke "foute" producties men had meegedaan.

Bijlage 4.4: Verklaringen die koorleden moesten afleggen t.b.v. de zuiveringscommissie.

4 September 1946

P.R.A.
Gebouw Hirsch
A m s t e r d a m

Mijnne Heren,

Benige maanden geleden is er bij de P.R.A. te Hilversum een klacht ingediend tegen de dames [redacted] en [redacted] beiden wonende te Amsterdam [redacted] 18.

Uit omstandheid is deze klacht te Hilversum ingediend. Later is het duidelijk geworden dat dergelijke klachten behoren te worden ingediend bij de P.R.A. in de woonplaats van de aangeklaagde. Ik verzoeke U de volgende klacht alnog in behandeling te willen nemen.

Tijdens de Duitse bezetting is er met verdraaid handschrift een ongetekende brief aan de Gestapo geschreven waarin werd verteld dat Mevr. [redacted] Offiziersweg Laren N.H. naar de Engelsche radio luisterde en voor de Duitsers zeer gewaarschijnlijk was. Het was kennelijk de bedoeling Mevr. [redacted] uit de weg te ruimen en den Heer [redacted] te redden. De Gestapo stuurde deze brief aan Mevr. [redacted] met een begeleidend briefje dat men op dergelijke ongetekende aanklachten niet inging en dat zij zelf wellicht kon nagaan wie onder haar kommissie haar niet welgezind was.

Een grapholoog die bovenbedoelde brief heeft vergeleken met het handschrift van Mej. [redacted] en Mej. [redacted] kwam in een zeer uitvoerig rapport tot de conclusie dat het onontwettelijk vast staat dat één der beide genoemde dames de bedoelde brief aan de Gestapo geschreven heeft. Het schijnt dat Mej. [redacted] reeds eerder in een chantage-zaak gewikkeld was.

Zowel Mevr. [redacted] als ook vele ex-collega's van Mej. [redacted] hebben de innerlijke overtuiging dat zij de gevraagde brief geschreven heeft resp. aan [redacted] gedictoord heeft (het laatste is eigenlijk onwaarschijnlijk maar omdat het handschrift van deze [redacted] vele punten van overeenkomst vertoont werd deze mogelijkheid door den grapholoog niet onmogelijk geacht)

De stukken die op deze aanklacht betrekking hebben zijn in het bezit van de P.R.A. te Hilversum.

Het zou mij als juist voor deze aanklacht nog door twee andere personen te doen ondertekenen

Hoogachtend,

D. van Beek
Jan Kruls, Vossiuslaan 6 Bussum.
Corn. van Lunster, JACerpad 15 Laren. N.H.

Aanklacht tegen koorleden i.v.m. doorgeven informatie aan de Gestapo

Het zuiveringsarchief is veel uitgebreider dan hierboven beschreven. Veel verklaringen en correspondentie tussen koorleden onderling, koorcommissie en koorleden en koorcommissie en zuiveringscommissie. Het zou teveel zijn om allemaal hier te plaatsen en dat is natuurlijk ook niet de bedoeling. Het gaat om een indruk van de ontstaansgeschiedenis van het Groot Omroepkoor. Als sluitstuk van dit gedeelte van het archief is er een Witboek met als fraaie titel "Wat er met den Omroep verder gebeurde".

